

ПРОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРОМИСЛОВИХ ТОВАРІВ НА МІЖНАРОДНІ РИНКИ

Розвиток міжнародних відносин, інтеграція та активне включення України в глобальний світовий ринок впливає на зовнішню торгівлю товарами та активізацію процесів щодо просування промислових товарів на міжнародні ринки. Міжнародна торгівля промисловими товарами відіграє значну роль в економіці України: 32,9 млрд дол. США у 2017 р. це валютні надходження від промислового експорту, що сприяли стабілізації ситуації на фінансовому ринку країни; 29,4% – частка експорту промислових товарів у ВВП у 2017 р. (тоді як частка експорту продукції сільського господарства у ВВП становить 9,0%).

Складний період падіння обсягів українського промислового експорту (скорочення більш ніж вдвічі порівняно з 2012 р. – з 57,3 млрд дол. США до 27,5 млрд дол. США в 2016 р.) змінюється на позитивну динаміку 2017 року. У 2017 р. спостерігаємо зростання промислового експорту на 5,5 млрд дол. США, що становить 120,1% до 2016 р. (рис. 1).

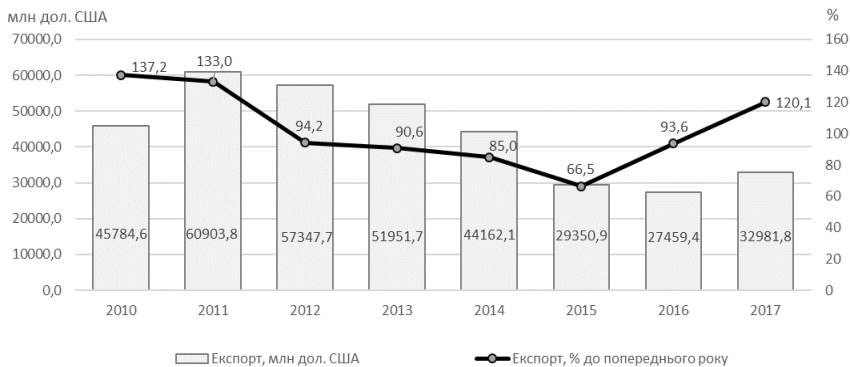

Рис. 1. Динаміка експорту промислової продукції України за 2010 – 2017 рр.

Джерело: побудовано за даними Держстату України [1].

Наразі відбувається суттєва трансформація зовнішньої торгівлі України, набирають сили тенденції до зміни географічної структури промислового експорту України: Україна освоює альтернативні географічні напрямки зовнішньої торгівлі. Так, якщо у 2012 році значна частина промислового експорту спрямовувалась до країн СНД (37%), зокрема переважна частина до Росії (25%), то у 2017 році експорт до країн СНД становив лише 16% (рис. 2). Просування промислових товарів українського виробництва на ринки країн СНД скорочувалось у 2014-2016 рр. через збройну агресію та торговельно-транзитні обмеження з боку Російської Федерації та характеризувалось поступовим зменшенням орієнтованості експортерів України на ринки країн СНД, внаслідок чого відбулось скорочення експортних поставок промислових товарів з України в окремі країни СНД, зокрема у Російську Федерацію та Казахстан. Одночасно українські експортери переорієнтовувались на ринки країн ЄС, Азії, Африки. Внаслідок чого, частка промислового експорту до країн ЄС зросла з 25% у 2012 р. до 41% у 2017 р. (зокрема завдяки підписанню та імплементації Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС), до країн Азії з 26% у 2012 р. до 30% відповідно, Африки з 8% до 9% відповідно.

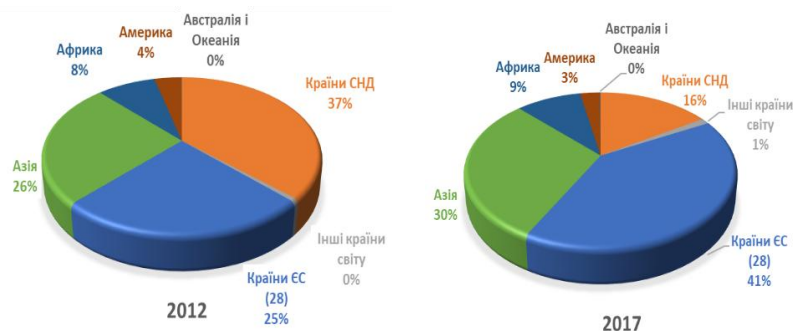

Рис. 2. Географічна структура експорту промислових товарів України у 2012 та 2017 рр.

Джерело: побудовано за даними Держстату України [1].

У 2017 р. Україна найбільше експортувала свою продукцію до Польщі (чорні метали, електричні машини та руди), Туреччини (чорні метали, залишки і відходи харчової промисловості, деревину і вироби з деревини), Італії (чорні метали, жири та олії тваринного або рослинного походження), Індії (жири та олії), Єгипту (чорні метали, жири та олії), Німеччини (електромашини, текстильний одяг, руди).

Особливої уваги заслуговує просування промислових товарів українського виробництва на ринок Китаю. Так, у 2017 р. експортні поставки українських промислових товарів до Китаю зросли на 15,5% порівняно з 2016 р. та склали 1,57 млрд дол. США. На жаль, поки що в структурі промислового експорту до Китаю переважає продукція з низьким ступенем переробки. Так, майже половину промислового експорту (46,6%) становлять руди, шлаки і зола (733 млн дол. США); 32,5% – жири та олії тваринного або рослинного походження (511 млн дол. США). Водночас, у

2017 році відбулись сприятливі зміни для інтеграції українського виробника в китайську виробничу мережу: майже в 4 рази зросли обсяги поставок запасних частин до реакторів ядерних, котлів, машин – 161 млн дол. США та в 1,7 разів збільшилися поставки електричних машин (турбодвигунів для роботи енергетичних систем) – 39,9 млн дол. США.

Потенційно привабливими міжнародними ринками для більшості галузей української промисловості та бути орієнтиром для подальшого розвитку експортної діяльності можуть бути ринки країн ЄС, Китаю, Туреччини, Індії, Єгипту, Саудівської Аравії, Ізраїлю, Сполучених Штатів Америки, Канади.

Водночас серед країн СНД привабливими та перспективними ринками для просування українських промислових товарів можуть бути ринки Білорусі, Молдови, Узбекистану та Вірменії.

Розглядаючи товарну структуру промислового експорту у 2017 р. зазначимо, що її вагому частку склала продукція з низькою доданою вартістю – 30,7% це продукція металургічного комплексу (рис. 3). В той же час на продукцію машинобудування припадає всього 15,3% промислового експорту, а на деревину, паперову масу та вироби з неї – 12,0%. Відзначимо, що останніми роками відбулося скорочення питомої ваги таких товарних груп, як продукція хімічної промисловості, продовольчих товарів, машин, устаткування і транспортних засобів. Тим часом зросла частка мінеральних продуктів, недорогоцінних металів та виробів з них.

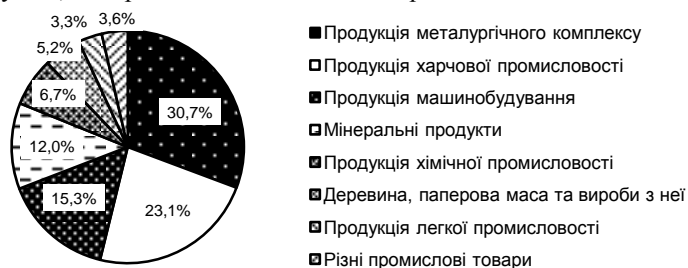

Рис. 3. Структура експорту промислових товарів з України у 2017 р.

Джерело: побудовано за даними Держстату України [1].

У 2017 р. приріст промислового експорту на 20,1% сформувався в першу чергу за рахунок просування на зовнішні ринки чорних металів, руди, шлак і золи (рис. 4). Експортуючи сировинну та низькотехнологічну продукцію, Україна не використовує можливості формування доданої вартості на своїй території, не створює нові робочі місця в переробці, отримує значно менше, ніж могла б, доходів для державного і місцевих бюджетів.

Це свідчить про необхідність стимулювання експортної активності підприємств галузей з більш глибоким ступенем переробки сировини (зокрема машинобудування, деревообробних та хімічних виробництв). В свою чергу, це можливо лише за рахунок їх модернізації, яка суттєво залежить від проміжного споживання імпортного обладнання та устаткування, трансферу технологій з метою виробництва товарів, що будуть конкурентоспроможними на світовому ринку.

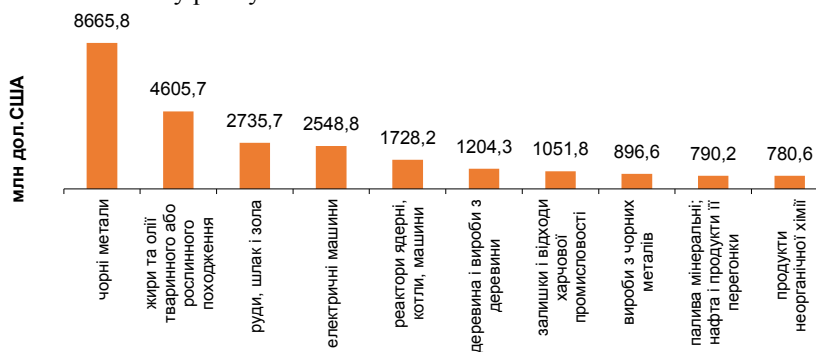

Рис. 4. ТОП-10 товарних груп промисловості, обсяги експорту яких з України у 2017 р. збільшилися

Джерело: побудовано за даними Держстату України [1].

Основними завданнями промислової політики з просування українських товарів на потенційно привабливі ринки та диверсифікації експорту шляхом його переорієнтації на продукцію з більшою доданою вартістю мають бути:

- зміна регуляторного середовища експортно-імпортних операцій та створення відповідної системи оцінювання таких змін;
- вдосконалення інституційного середовища з підтримки та просування експорту;
- імплементація чинних угод про вільну торгівлю та укладання нових,
- створення сприятливого середовища для залучення інвестицій та розвиток інновацій;
- створення механізмів підвищення ефективності та прозорості митних процедур;
- стимулювання розвитку електронної комерції.

Список використаної літератури:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>